

Naročnina listu: ==
 Celo leto . . . K 10.—
 Pol leta . . . " 5.—
 Četrt leta . . . " 2.50
 Mesečno . . . " 1.—
Zunaj Avstrije: ==
 Celo leto . . . K 15.—
Posamezne številke
 :: 10 vinarjev. ::

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računijo po 12 vinarjev
 od 6redne petivrstice: pri
 večkratnih oznanilih velik
 ::: popust. :::
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Borba na Rusko-Poljskem.

Nemški uspehi pri Lodzu. — Pri Krakovem odbili ruski napad. — Nekaj ruskih čet odšlo izpred Przemysla. — V Karpatih velika ruska premoč. — Boji s Srbi pri Arangjelovcu. — Na francoskem bojišču nič posebnega. — Istotako na turškem bojišču. — Turki želijo poslanika pri sv. Očetu.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, 6. decembra.

Na severnem Rusko-Poljskem okoli Loviča in Lodza se bje še vedno velika bitka med Hindenburgom in ruskimi četami. Kako se bitka razvija, tega ne izvemo, Nemci znajo molčati. Na južnem Rusko-Poljskem naše čete le odbijajo napade. Proti Krakovem so poskušali Rusi prodreti, a so bili odbiti. Iz Przemysla prihajajo potom zrakoplovov poročila, da je okoli trdnjave videti zopet manj ruskih čet. Meni se, da jih Rusi pošiljajo na severno Rusko-Poljsko proti Nemcem. V Karpatih računijo, da je tam do osem ruskih armadnih zborov, a vendar ne morejo priti do nobenega uspeha. Naši, ki so znatno slabejši, jih s srečo naganjajo preko gorovja v Galicijo.

Uradno poročilo z bojišča proti Rusom.

Dunaj, dne 4. decembra.

Avstrijski generalni štab uradno poroča: V Karpatih, v zahodni Galiciji in na južnem Poljskem je potekel včerašnji dan splošno mirno. Boji v severni Poljski se nadaljujejo.

Poročilo generalnega štaba.

Dunaj, 5. decembra.

Avstrijski generalni štab uradno poroča: V Karpatih se tudi včera ni pripetilo kaj posebno važnega.

V zahodni Galiciji so se razvili pri Tymbarku (južno-izhodno od Krakova) manjši in za naše orožje ugodno uspeli boji.

Položaj na južnem Poljskem je nespremenjen. Bitka na Severnem Poljskem se nadaljuje.

LISTEK.

Socialdemokratski minister navdušuje Belgijce k zadnjemu odporu.

Od belgijske armade je ostala samo še mala peščica. Njene vrste se od dneva do dneva bolj redčijo, zato se ni čuditi, da upada belgijskim vojakom pogum in da vedno bolj hrepene po miru. Treba jih je torej na umeten način bodriti, da vstrajajo v bojni črti in da jim popolnoma ne klonijo moči. To težko nalogo je prevzel minister Vandervelde, vodja socialno-demokratske stranke v Belgiji. Vandervelde poseba često belgijsko armado na bojišču in pri vsakem takem posetu ima navduševalen govor na vojake. Vsebinsko enega izmed takih navduševalnih govorov podaja „Arbeiter Zeitung“. Po poročilu v „Arbeiter Zeitung“ je Vandervelde govoril tako-le:

„David je premagal Golijata . . . Bridke izkušnje že imate. Gladovali ste, zmrzovali ste in še zmrzujete. Poznate grenkobe umikanja. Sami ste bili v Lüttichu, v Tirlemontu, Antwerpnu, sami proti sovražniku, groznemu po svojem številu in po svoji organizaciji. Pred dvajsetimi dnevi so izvršili Nemci obupen poskus, da bi vas porazili. Bil sem takrat med vami. Hrabril sem vas, prosil sem vas, da vstrajate, rtil sem vas, da branite zadnji kosček naše zemlje do zadnjega in naj velja to kar hoče.

Rusi v Karpatih obkoljeni.

Budimpešta, dne 4. decembra.

„Az Est“ poroča iz Saratoralja-Ujhely: Ruske čete, katere so naši v komitatu Zemplin porazili, so se umaknile na mejo, kjer so jih naše čete obkolile. Rusi se krčevito branijo in poskušajo, da bi predrli našo obkolitev.

Boj za Karpate.

Budimpešta, dne 4. decembra.

Jradno poročilo „Budapester Korrespondenz“.) Naši ruske čete v komitatu Zemplin uspešno preganjajo in so jih že skoro popolnoma premagali. Na izhodni strani komitata Zemplin so se vršili manjši uspešni boji s sovražnikom. Močnejša ruska kolona je zasedla severoizhodne obmejne kraje komitata Saros. Da se tudi od tam zapodijo Rusi čez mejo, je že potrebno oskrbljeno. Velika skrb se polaga na to, da se ranjenci, ki se nahajajo v bližini komitatom Zemplin in Saros, spravijo dalje proti jugu in zahodu. Ta ukrep se je storil samo radi previdnosti in se radi tega občinstvu ni treba razburjati. Dogodki prihodnjih dni bodo pokazali, da ni nobenega vzroka, da bi se ljudstvo radi odprave ranjencev moralo vznemirjati.

Boji pri Krakovu.

Boji v okolici Krakova se nadaljujejo in ne prestando se sliši gromenje topov. Ranjencev ne prinašajo v Krakov, kakor doslej, iz severno-izhodne strani, marveč iz Podgore, torej iz juga. Ranjenci, med njimi 14 Rusov, pripovedujejo, da so ruske čete v ljutih spopadih med . . . doživele velik poraz in se umaknile, pri čemer so pustile na bojišču 600 ranjencev.

Storili ste to in zadržali sovražnika . . .
 „Da!“ so zaklicali mladi Belgijci s plamtečimi očmi.

„Čestitam vam! Prišel sem semkaj, da vam čestitam. Kralj me je poslal in mi rekel . . .“ Zaslišal se je v daljavi grom in nato je nekaj zažvižgalo nad glavami.

Častnik, ki je zrl skozi dalnograd, je zakričal: „Sklonite se, gospod minister!“

Kakih 100 korakov od ministra se je razpočil šrapnel.

Vandervelde je hladnokrvno nadaljeval: „Kralj mi je rekel: Pojdite k mojim četam! Ohrabrite jih znova, vlijte jim v srca zavest, nado v končno zmago. Prijatelji moji, ako je vaše zaupanje v zmago tako veliko, kakor je moje, potem moramo zmagati in bomo zmagali. Začetkoma ste bili sami! . . .“

Častnik je zopet zaklical: „Sklonite se, gospod minister!“ In zopet je trešnila v bližino sovražna granata.

Minister je nadaljeval: „Ozrite se okrog sebe! Francozi, Angleži so na naši strani. Iz Indije, Južne Afrike, Kanade, iz vseh delov sveta prihajajo svobodni možje, da vam ponudijo srce in roko. Kozaki so na Pruskem in so vaše sovražnike že naučili, kaj so grozote sovražnikovega vpada.“

„Bravo, bravo!“ so klicali vojaki.

„Moji prijatelji! Potrebna je še vaša hrabrost. Mraz, zima in nemška armada, to so trije sovražniki. Bodite zato trikrat hrabrejši! Ničesar vas ne sme zadrževati in če bi ne imeli ne čevljev, ne kruha, bi vam klical kakor Napoleon svojim vojakom v Italiji:

Hrabra avstrijska zrakoplovca uničila ruski zrakoplov.

Dunaj, 4. decembra.

Iz vojnega poročevalnega urada se brzojavlja: Častnika-zrakoplovca nadporočnik Bela pl. Lozonecy in nadporočnik Ivan Wierzejski sta dne 30. novembra na severnem bojišču opazila sovražni zrakoplov, ki je nameraval pri mestecu Riechow, 40 kilometrov severno od Krakova, odpluti v zračne višine. Naša zrakoplovca sta s svojim zrakoplovom krožila nad oblaki in sta pričakovala sovražnika. Ko se je ruski zrakoplovec približal našima zrakoplovcema, sta Avstrijca začela s puškami streljati na Rusa in mu njegov zrakoplov tako poškodovala, da je začel padati h tlom in je končno treščil z vso silo na zemljo in se razbil.

Ruski general Rennenkampf odstavljen.

Angleški list „Morningpost“ poroča iz Petrograda dne 4. decembra:

„General Rennenkampf je odstavljen od vrhovnega vodstva ruske armade, ker je zamudil ugodno priliko, da bi s primernim gibanjem ruskih čet obkolil postojanke nemške armade. General Rennenkampf je za dva dni prepozno zavzel svoje postojanke.“

Kakor smo poročali v petkovi „Straži“, se je nemški armadi sijajno posrečilo, da je pri mestih Lodz in Lowicz se izmuznila iz nameravane ruske zanjke. Nemška armada je bila že od treh strani obkoljena, a se je srečno preklala skozi nastavljeno jast in je še mnogo tisoč Rusov ujela.

General Rennenkampf je bil srdit sovražnik Avstrije in Nemčije. Mož je sedaj star 60 let. Znan

Vzemite si jih tam doli! Zakaj tu doli so vaše matere in žene. One pričakujejo, da se vrnete in jih osvobodite. Poljubite vas bodo na razpaljeno vaše zmagovito čelo. V naša mesta, prijatelji moji, v naša mesta! In zastave spredaj! Živela Belgija!

„Živela, živela!“ je odmevalo vsepovsodi.

Tako je govoril Emile Vandervelde, vodja belgijske socialne demokracije.

Njegov govor priča, da je bednim belgijskim vojakom potrebno mnogo, mnogo bodrilnih besed, da jim ne klone pogum.

Med spanjem in bedenjem.

Par dni smo ležali kot predstraže v eni najhujših pozicij, kar sem jih našel dosedaj v vojni. Četudi so bili nekateri naši vojaki tako drzni, da so zaklali prašiča, smo morali vendar peklensko paziti. Teren je bil pregreden, slabo zaseden, slab artilerijski ogenj. Dne 18. septembra smo bili zvečer izmenjani. Par ur sladkega spanja v nekem skednju. Tu smo ležali nekaj časa, dokler nas niso spravili ven. Bili smo obstreljevani in krogle so šle skozi tenko streho. Nobene zaščite nismo imeli več v skednju. Torej nazaj v razstreljeno, smrdečo vas. Tu nismo bili dolgo, ko so nas alarmirali. Naš vod naj bi kril pionirje, ki so hoteli položiti pred našo pozicijo mine. Ležali smo 200 m pred strelsko linijo, ki se je vila napol na desno in napol na levo. Pol ure približno smo ležali pred pionirji, na kar se je pričelo strahovito streljanje. Od leve in desne so frčale krogle Francozov, ki jih ni bilo videti. Parkrat je ogenj ponehal, da udari potem še tem silovitejše. Za vojake na naših krilih je moral biti ta nočni boj vsled nevidnosti sovražnika

je posebno po svoji drznosti. V rusko-japonski vojski je bil general Pavel Karlovič pl. Rennenkampf skoro edini ruski general, ki je dosegel precejšnjih lovorik.

Izjalovljeni ruski vojni načrti

Berolinski list „Berliner Tageblatt“ je priobčil članek z napisom „Izjalovljeni ruski vojni načrti“, v katerem se med drugim nahaja tudi to-le:

Zadnji ruski vojni načrt, velikanski sunek proti nemško-avstrijski meji od mesta Soldau do Krakova, se lahko smatra že sedaj za izjalovljenega in upati se sme, da je pokopan za vselej. Ko je izdelala Rusija prvi vojni načrt, se je nahajala pod uplivom Francije, ki je pritiskala na Rusijo. V Parizu so narekovali Rusiji smer, proti kateri mora prodirati. Francijo je vodila misel, da mora Rusija — prodirati z vso silo proti Nemčiji in sicer takoj v pričetku in ob izbruhu vojske, da veže na izhodu kolikor le mogoče velikansko število nemških čet nase. Rusija je sicer obljubila, da bo to storila, toda smatrala je, da jo ne veže ta dolžnost. Rusija je sicer ne pričakovano hitro spravila svoje milijonske armade proti Avstriji in Nemčiji, kar je lahko storila, ker je že mobilizirala pred napovedjo vojske — toda njeni glavni sunek ni bil naperjen proti Nemčiji, ampak proti Avstriji. Računala je očitvidno s tem, da bo premagala v kratkem času Avstrijo. Toda armade naše staroslavne monarhije so se tudi sedaj borile ravno tako junaško, kakor svoj čas pod slavim vojskovodjem očetom Radetzkyjem. Po štirimesečnih borbah niso mogli Rusi zlomiti moč naše armade, ki gre sedaj pomlajena in ojačena v nove boje po nove zmage.

Na Rusko-Poljskem borba za vsako ped zemlje.

Berolinskemu listu „Tageblatt“ se poroča iz Kodanja: Po poročilih iz Petrograda trajajo boji sedaj skoraj ob celi bojni črti dalje. Boje, ki se bijejo severno-izhodno in južno-zahodno od Lodza, je prištevati najgroznejšim in najkrvavejšim od začetka vojske. Za vsako ped zemlje je krvava borba. Izgube so velikanske.

Položaj ruske armade na Poljskem.

Rotterdam, 3. decembra. (Uradno.) List „Neuwe Rotterdamsche Cour.“ poroča iz Londona. Po sodbi ruskih vojaških krogov je položaj na Poljskem dobil nov nenavaden pomen. Ni še bilo dosežaj dogodka, ki bi bil vezan s toliko važnimi interesi in velikimi nevarnostmi, kot je sedanj. Vse se ozira na nadaljevanje započetih borb in na zamotanost sedanjega napetega položaja. Ker so Nemci obdržali svoje postojanke pri Lodzu in pri Lowiczu, je jasno, da pričakuje avstrijsko-nemška armada novih ojačenj. Jasno tudi je, da je ruski armada nemogoče napraviti sedaj upad v Izhodno Prusijo kot protitež nemški zgodnji pri Lodzu, ker prostor med mestama Plock in Soldau v sedanjem času ni pripraven za gibanje večjih čet. Vojni poročevalci važnejših listov so mnenja, da bodo Nemci svoje napadalno prodiranje nadaljevali.

Avstrijsko-srbsko bojišče.

Maribor, 6. decembra.

Padec Belgrada nima toliko pomena v vojnem oziru, kakor v političnem. Kralj Peter se je bal tega trenutka baje najbolj, ker je dobro vedel, da bo potrl in omalodušil ves srbski narod. In tudi izven Srbije upliva vest o pađu Belgrada, kakor svetla

strahovito razburljiv, posebno, ker ni bilo mogoče spoznati niti smeri napada. Toda, kdo naj opiše razpoloženje, v katerem smo se nahajali? Ležali smo na mrzlih tleh z nasajenimi bajoneti in smo imeli izrečno povelje, da se ne smemo ganiti niti oddati nobene strela ter stopiti v akcijo le v slučaju, če bi prišlo do spopada mož z možem. To molčanje v dežju krogel, ta pripravljenost na bajonetni boj, tajinstveno razbijanje pionirjev, vse to je moralo skrajno razdražiti živce. In to je trajalo približno 3 ure. Polagoma so opešale naše moči. Videl sem poleg sebe speče tovariše in četudi sem se silil, da bi bdel, sem vedno podlegel spancu. Zaspal sem minute, se zopet zbudil in zopet zaspal. Tako je trajal obupni boj med spanjem in bdenjem, med ljubeznjivimi sanjami in strahovito resnico, dokler niso obmolknili topovi in posejali naše polje z žičnimi ovrkami.

Nekaj drugega smo doživeli v D... Potem, ko smo bili par dni v strelskem jarku, kjer je bilo jako prijetno, je bil odposlan naš vod za predstražo. Naša pozicija je bila manj ugodna. Morali smo se varovati pred ognjem od strani in smo zamogli dolgo vas zasesti samo do polovice. Ker teče mimo vasi reka..., smo morali zasigurati še most. To je bila naša naloga. Ko sem šel približno poldrugi kilometer skozi zapuščeno vas, mi je postalo nenadoma tesno pri srcu. Nobene zveze nisem imel s stotnijo na levi strani vasi in kaj naj napravi nas 60 mož! Ob 11. uri sem se vrnil s patrulje in šel spat. Nisem ležal dolgo, ko me

luč v temni noči, hipoma razsvetljuje in oznanja joč bližajoči se konec srbske kraljevine. Vendar brez pomena pađec Belgrada tudi v vojnem oziru ni, — kajti stik z našo armado v Srbiji je sedaj prost in neoviran ter mnogo hitrejši.

Skupina naših čet, ki zasleduje bežečo srbsko armado, se bori pri Arangjelovcu z velikim pogumom. Srbi se krčevito branijo. Boji so zelo srditi, izgube velike. Radi slabega vremena je prodiranje naše težke artilerije otežkočeno. Druge skupine naših čet prodirajo brez posebnih težkoč.

Vedno dalje v Srbijo.

Dunaj, dne 4. decembra.

Z južnega bojišča se uradno poroča:

Mesto Belgrad smo včeraj slovesno zasedli. Na severnem delu bojne črte (v smeri Belgrada) prodira naša armada brez boja. Včeraj smo ujeli zopet 300 Srbov. Na zahodni in južni strani mesta Arangjelovac so se našemu prodiranju ustavile sovražne čete, ki so s silnimi protinapadi, katere smo pa na celi črti odbili, skušale kriti umikanje srbske armade.

Bitka pri Arangjelovcu.

Dunaj, 5. decembra.

Uradno se poroča z južnega bojišča:

Boji na zahodni in južnozahodni strani mesta Arangjelovac se nadaljujejo in so izredno krvavi. Izgube so velike. Dosedaj še končna odločitev ni padla. Včeraj smo ujeli 600 Srbov. (Arangjelovac leži 50 km izhodno od Valjeva in 50 km južno od Belgrada.)

Srbsko umikanje.

Bern, dne 5. decembra.

„Berner Bund“ piše o vojaškem položaju v Srbiji: Na srbskem bojišču se vrši avstrijski pohod v smeri Kragujevac in dolina Morave. Srbska armada more sedaj izvrševati samo protisunke, da krije svoje umikanje na notranjo obrambno črto. Prodiralna moč Srbije je doždevno jako oslABLJENA, ako ne zlomljena, čeprav Srbi vsako ped zemlje hrabro branijo.

Hrvatje so prvi vkorakali v Belgrad.

Zagreb, 4. decembra.

Hrvaški ban Škrlec je dobil v četrtek, dne 4. decembra, sledečo brzojavko iz Belgrada:

„Posebna čast mi je, da Vam naznamim, da je od naših čet, ki se borijo na Balkanu, bil 26. črnovojniški pešpolk (iz Karlovca) prvi, ki je zasedel prestolno mesto kraljevine Srbije, Belgrad. Kurelec, polkovnik in poveljnik 26. Karlovaškega črnovojniškega pešpolka.“

Baron Škrlec je nato polkovniku Kurelcu brzojavno odgovoril:

„Zahvaljujem se Vam najiskrenejše za ljubeznjivo naznanilo, iz celega srca čestitam Vam in celemu junaškemu polku za prekrasen in časten uspeh. Celi hrvatski narod bo ponosen na to, da je ravno hrvatski polk prvi zasedel Belgrad ter je s tem ovenčal zmagonosno prodiranje naše hrabre vojske v Srbijo.“

Avstrijska zastava na belgrajski trdnjavi.

Ko je general Frank zasedel s svojimi četami Belgrad, je poslal drugi član po zavzetju srbske

je vzbudilo strahovito, pol živalsko vpitje. Ven iz luknje in puško v roke! Tu so prihajali Turkosi v masah. Ni jih videti, a njih upitje je silno razburljivo. Tu je pridrvel naš podčastnik z mosta in klical, da so v vasi Turkosi. Oni niso prišli čez most, ampak preplavalji reko, kar so storili tiho kakor mačke. Ven iz strelskega jarka in s polovico voda v vas. Prodrli smo do cerkve. Tu nas je sprejela salva. Turkosi so zasedli kot za neko hišo in nasproti ležeče cerkveno obzidje. Zbrali smo se v drugem kotu in naskočili. Parkrat smo bili vrženi nazaj. Zmešnjava je nastala, ko smo zagledali pred hišo duhovnika v ornatu, s križem v roki, za njim pa Turkoše, ki so polagali orožje. Klici: Udati se hočejo! Drugi pa so pazili na puškine cevi, ki so blestele iz oken, s cerkvenega obzidja pa so pokali strelji. Sedaj ni bilo druge odločitve: Mi moramo prodreti! Še ena salva. Ustrelil sem v neko okno, od koder je padel strel in potem smo tekli, kar so nas nesle noge. Dočim so zraven in pa pred menoj padali tovariši, se je meni posrečilo prodreti. Popolnoma izmučeni smo se vrnili k stotniji. Naš vod je izgubil polovico ljudi.

Naslednje dni smo zopet zavzeli vas v naskoku. Našli smo v njej trupa dragih tovarišev. Nočni boj in naskok je stal našo stotnijo 51 mož, ljubih prijateljev in tovarišev. Vsi, ki smo bili zraven, smo si rekli med seboj: Raje deset bajonetnih napadov, kakor en sam ponočni spopad v vasi.

prestolnice dne 3. decembra vladarju naslednjo brzojavko:

„V svečanem trenotku, ko smemo na belgrajski trdnjavi razobesiti Vašega c. in kr. Veličanstva slavno zastavo, prosim, da smem v imenu zastopnikov vseh delov celokupne oborožene sile najponižneje izraziti Vašemu Veličanstvu našo navdušeno udanost.“

Cesar je generalu Franku poslal sledeči brzojavni odgovor:

„Z radostjo sprejemam izraze udanosti svojih zvestih bojevnikov, ki oduševljeni zrejo na našo na belgrajski trdnjavi vihrajočo zastavo. Ginjenega srca se spominjam svojih vrljih, izvrstno poveljevanih balkanskih vojnih sil, katerih junaškim bojem se je tudi zahvaliti za osvojitve Belgrada.“

General pl. Frank je potem, ko je došla cesarjeva brzojavka, imel s konaka navdušen govor na množico vojaštva in prebivalstva, ki se je zbrala pred srbsko kraljevo palačo. Ko je general vskliknil ob koncu svojega govora: „Bog živi našega ljubljenelega vladarja!“ so zaorili gromoviti „živijo“-klici po belgrajskih ulicah. Godba je zaigrala cesarsko himno, vojaštvo je klicalo „hura!“, mnogi pa so veselja ihteli. Svečan je bil ta trenotek v — avstrijskem Belgradu.

Naše čete vkorakale v Belgrad.

Budimpešta, dne 4. decembra.

Poročevalec budimpeštanskega lista „Az Est“ opisuje kot očividec ukorakanje naših čet v Belgrad sledeče: Belgrad... V sredo zjutraj so napravile naše čete od štirih strani splošen napad na Belgrad, na kar so ga zasedle. Pred tem se je vršil že od ponedeljka sem dvadnevni artilerijski boj za srbsko glavno mesto. Srbski topovi, ki so bili postavljeni na gori Avala, so morali obmolkniti pred našimi motornimi baterijami in v sredo zjutraj, ko se je začelo daniti, je prišlo povelje, da morajo naši pešci naskočiti od vseh strani Belgrad. Naše čete, ki so prodirale iz Obrenovaca za Savo in ki so ustavile prodiranje Srbov ob belgrajski državni cesti, so se istotako napotile v ponedeljek zjutraj proti Belgradu ter so prebredle na sto in sto čolnih Donavo in Savo. Zopet na tisoče drugih naših vojakov je drvelo po belgrajskem železniškem mostu, čegar srbski del so Srbi, kakor znano, dne 28. julija deloma porušili. Na tihoma so poskakali ob svitu lune v pripravljene pontone in motorne čolne ter se prepeljali na srbsko obrežje. Bila je splošna tekma za zgodovinski trenutek zavzetja srbskega glavnega mesta in ko se je prikazalo solnce za goro Avala, so naši vrli vojaki že korakali po belgrajskih cestah. Zavladalo je nepopisno veselje, ko je zaplapolala na stolpu belgrajske citadele avstrijska zastava. Pred konakom so se objemali naši črnovojniki in solze veselja so jim poigravale v očeh. Od vseh strani so se razlegale slovenske, hrvaške, češke in druge pesmi in kakor na dano znamenje so se zbrale naše junaške čete pred konakom in iz tisočev grl je zadonela avstrijska cesarska pesem. Čepice so metali od samega veselja v zrak in vse je bilo navdušeno „Bog ohrani“. Veličastni glasovi pesmi so se razlegali po belgrajskih cestah in ulicah.

Prvim utišom navdušenja je sledila radovednost. Vse je hotelo vedeti, kako izgleda že več mesecev obstreljevano mesto. V prvem trenotku se je dogladno, da mesto vsled obstreljevanja ni preveliko trpelo. Le tu pa tam je videti sledove obstreljevanja in le nekateri deli mesta so nekoliko huje prizadeti. Toda v obče je mesto nepoškodovano in za bivanje sposobno. Tako je se ukrenilo vse potrebno za varnost mesta. Vsa javna poslopja in javna podjetja so takoj zastražili. Za Belgrad je bil imenovan vojaški poveljnik.

Avstrijci pevajoč zasedli Belgrad.

Iz Belgrada se brzojavlja: Nahajamo se v ulici kneza Mihaela, edina ulica v Belgradu, ki je nekoliko podobna velikomestnim ulicam v drugih deželah. V sredini ulice pleše krepki, z raznobarnimi trakovi okinčani ogrski mladenič. Mladi Madžar se ne vrti dolgo sam, ampak pridruži se mu še njegovi tovariši in tako se poulični ples razvije v pravičen čaradaš. Pridem pred kraljevo palačo — konak. Naše čete so zastražile poslopje. Zadnje 3 dni so topovi neprestano gromeli, in sicer od ponedeljka zjutraj do srede. Srbske baterije na Kalimegdanu niso več odgovarjale na naše streljanje. Le na Topčiderju so še stali nekateri srbski topovi. Delo naše poljske artilerije, ki se je postavila ob zemunskem mostu, so podpirali topovi na podonavskih monitorjih. Glavno nalogo pa so imele naše velike baterije ob avstrijskem obrežju Donave in Save. Baterije so z veliko silo napadle sovražne postojanke in jih uničile. Topovi pa niso gromeli samo z zemunske strani. Tudi na izhodni belgrajski strani se je vršil boj. Napad se je pričel s streljanjem s topovi in se je potem, ko so srbski topovi obmolknili, končal z jurišem. Prvi naskok naših čet s suhe zemlje se je vršil v sredo, dne 2. decembra, in sicer na zahodno stran mesta.

Skoro istočasno so prekoračile naše čete pri Zemunu Savo in Donavo. Ko so naši na čolnih in pa

splavah pluli preko obeh rek, jih Srbi pri tem niti motili niso. Belgrajska srbska posadka, ki se je ves čas zelo hrabro borila, je hotela braniti prehod naših čet samo čez železniški most. Naši so se bližali Belgradu po pešpotu na železniškem mostu. Srbi so obstreljevali naše z gostimi streli, a naše strojne puške so Avstrijcem olajšale prehod čez most. Večina srbskega vojaštva je zbežala z mostu. Naši so prodirali vedno dalje proti mestu. Sovražna četa, ki se je na belgrajski strani postavila našim v bran, je prišla med dva uničujoča ognja. Te srbske čete pa so bile sestavljene le iz onih oddelkov, ki so jih Srbi pri odhodu iz Belgrada pustili v mestu kot posadko, katera naj bi zabranila vkorakanje naše armade. Glavna moč srbske belgrajske armade je še enkrat skušala v okolici Topčiderja zadržati naše čete. Toda tudi tukaj so pognali Avstrijci Srbe v beg. Pevajoč vesele pesmi, so vkorakali naši vojaki v srbsko prestolnico. Na mnogih poslopjih so visele avstrijske in ogrske zastave. Belgrajski prebivalci, in sicer oni maloštevilni ljudje, ki niso hoteli zbežati s princem Jurijem in njegovimi sodrugji, so sprejeli Avstrijce s tiho udanostjo. Tu in tam se je opazilo manjše gručice ljudi, ki so se pred našimi častniki spoštljivo odkrivali. Največ občudovalcev so imele naše poljske kuhinje, ki so bile razpostavljene na velikem trgu pred gledališčem.

Petru se sanja o umorjenem kralju.

Sofija, dne 4. decembra.

V Nišu so se že več dni pripravljali na padec Belgrada. Vodstvo srbske armade je bilo glede položaja v Belgradu na jasnem. Merodajni srbski krogi so se zelo bali, kak uničujoč utis bo napravilo na ljudsko množico poročilo o padcu Belgrada. Radi tega so dobili srbski listi strogo povelje, da o dogodkih v Belgradu ne smejo nič pisati. V Nišu se pripoveduje, da je kralj Peter, ko se mu je poročalo, da bo Belgrad skoro padel, rekel: „Naj me obvaruje Bog pred tem udarcem!“

Kralj Peter je sedaj tako močno obolel na živcih, da se mu vsako noč sanja o umorjenem kralju Aleksandru in kraljici Dragi. Peter pravi, da se mu umorjena kraljeva dvojica večkrat prikaže v sanjah in zahteva od nje, naj jima vrne kraljevi prestol. Ljudje iz bližnje kraljeve okolice pripovedujejo, da kralja večkrat zalotijo, ko ga radi preoblega joka prime jočni krč. Kralj je duševno popolnoma potrt. — Princ Jurij ni hotel zapustiti Belgrada, a oče ga je poklical k sebi in ga tako dolgo prosil, dokler ga ni pregovoril, da je ostal pri njem.

Da bi se duhovi v Nišu nekoliko pomirili, so se raznesle govornice, da je prestolonaslednik Aleksander odpotoval v Petrograd k ruskemu carju, da ga prosi pomoči za Srbijo. Prince res že deli časa ni bilo videti v Nišu. Pozneje pa se je izvedelo, da je bil prestolonaslednik ves čas v Nišu. To slepomišenje je vzbudilo med prebivalstvom veliko ogorčenje.

Srbija ne namerava skleniti miru.

Dunaj, dne 4. decembra.

Dunajski „Reichspošti“ se poroča iz diplomatske strani:

Raznovrstne vesti, ki pravijo, da nameravajo merodajni srbski krogi v očigled dejstvu, da prodirajo avstrijske čete nevzdržno v notranjost Srbije in da bi se obvarovala Srbija pred popolnim polomom, skleniti z Avstrijo poseben mir, nimajo prav nobene podlage. Srbska vlada je odvisna od Petrograda in v Srbiji se danes zgodi le samo to, kar hoče Rusija. Rusija pa ne bo nikoli dovolila, da bi se njena položna država spravila z Avstrijo.

Tudi o kabinetni krizi v Nišu, o kateri se je že večkrat poročalo, ni v tukajšnjih poučenih krogih nič znanega.

Proti Karagjorgjevičem.

Življenje v Nišu je zelo žalostno. Ranjenci po cele tedne ne dobivajo nobene tople hrane. Za generalni štab se pripravljata hrana v kraljevi kuhinji. Edino, česar v Nišu še ni zmanjkalo, je pijača. Generalni štab je že takoj ob pričetku vojske dal pokupiti vse boljše alkoholne tekočine.

Velik del ženskega prebivalstva so že pred dva tedna spravili v mesto Negotin ob bolgarsko-rumunski meji, le soproge nekaterih častnikov generalnega štaba in soproge trgovcev, ki so prevzele trgovine svojih možev, so ostale v Nišu. Najprvo so nameravali spraviti žene v mesto Skoplje, a generalni štab se je tej nameri zoperstavljal, ker je v Skoplju legar zelo razširjen.

Kraljeva princa sta izgubila ves njun ugled. Istotako tudi Pašič, s katerim izmed kraljeve rodbine občuje še edino kralj sam. Opazuje se, da se ugled Milanove stranke (stranka pristašev stare kraljeve rodbine) vsak dan množi. Milanovi stranki pripadajo oni poslanci srbske skupščine, ki so se zavzemali za prijateljstvo z Avstrijo. Ti poslanci sedaj javno agitirajo proti kraljevi hiši rodbine Karagjorgjevičev.

Nemško-francosko bojišče.

Maribor, dne 6. decembra.

Na nemško-francoskem bojišču hočejo častnikarji vedno stati pred velikimi dogodki, a velikih dogodkov ni. Tako tudi sedaj. Oba sovražnika sta tako zakopana v strelske järke, da bi moral eden izmed njih imeti veliko premoč, ako bi hotel nasprotnika poraziti. Naskok se more zgoditi namreč samo z juriši, ki pa stanejo ogromne žrtve. Sploh igrajo strelski jarki v sedanji svetovni vojski veliko ulogo, postali so nov način bojevanja. Francozi in Angleži so očitno zelo slabo poučeni o gibanju nemških čet. Nekateri hočejo vedeti, da je veliko nemških čet odšlo na rusko bojišče, drugi pravijo, da se zbirajo pri Arrasu in hočejo prodreti sovražnikovo bojno črto. Povodenj v Flandriji bode baje kmalu izginila, ker so nemški inženirji popravili yerske prekope in vodovode.

Uradno poročilo o stanju nemških armad.

Berolin, dne 4. decembra.

Iz velikega vojnega stana se z dne 4. decembra predpoldne poroča:

Na zahodnem bojišču so nemške čete francoske napade v Flandriji ponovno odbile, istotako v ozemlju severnozahodno od Altkireha, kjer so imeli Francozi mnogo izgub.

Na izhodnem bojišču so bili napadi Rusov izhodno od Mazurijskih jezer odbiti, izgube Rusov so bile velike.

Prodiranje nemških čet na Poljskem se razvija v redu.

Uradno poročilo o stanju nemških armad.

Berolin, dne 5. decembra.

Iz velikega vojnega stana se z dne 5. decembra predpoldne poroča:

V Flandriji in južno od Metzja so bili včeraj napadi Francozov odbiti.

Pri La Bassee, v gorovju Argonnen in v ozemlju južnozahodno od Altkireha so dosegle nemške čete uspehov.

V bojih izhodno od Mazurskih jezer je položaj ugoden. V manjših podvzetjih so ujeli Nemci 1200 Rusov.

Na Poljskem je potek nemškega bojevanja reden.

Ljuti boji za Arras.

Iz Pariza se poroča: Arras je zopet cilj nemških napadov. Znatna ojačenja so zbrana okrog mesta, katero so Nemci zopet obstreljevali. Topot so zelo trpeli novi mestni deli, ki so skoraj popolnoma uničeni. Francoska poročila trdijo, da so zavezniki napredovali. Zasedli so 5 km zahodno od Arrasa več vasi. V zadnjih bojih so se posluževali Nemci francoskih topov, katere so osvojili pri Maubeuge.

Nova bitka v Flandriji.

Berolin, dne 4. decembra.

V Flandriji se bije nova velika bitka. Nemci so ogromno ojačili v zadnjem času svoje čete na celi črti Ostende—Ypern. Strokovnjaki cenijo njih število na 700.000 mož. Tudi Angleži in Francozi so pritegnili novih ojačenj, tako, da si stoji v tem ozemlju poldrugi milijon vojakov nasproti. Antwerpenske čete se nahajajo ob črti reke Yser. Poveljstvo čez Calais se nahaja v rokah Angležev. Belgijce vadijo v streljanju angleških ladijskih topov. Na bojišče so spravili tudi veliko število francoskih poljskih topov. Zrakoplovec krožijo pogosto nad bojiščem. Nizozemski listi poročajo, da prodirajo Nemci na eni strani kanala Yser. Vsi poskusi združenih francosko-angleško-belgijskih čet, da bi porinili Nemce čez kanal Yser, so se na celi črti kanala izjalovili.

Angleži poveljujejo Francozom.

Amsterdam, dne 4. decembra.

List „Courant“ poroča: Vsa pristaniška mesta v Severni Franciji so izročena pod poveljstvo angleških poveljnikov. Tudi mesto Calais je dobilo angleškega admirala za svojega poveljnika.

Turčija-Rusija-Anglija-Francija.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, dne 4. decembra.

(Uradno.) Iz turškega glavnega stana je došlo sledeče poročilo:

Turške, v prostoru pri Tschorochu in Adžarju se boreče čete so dosegle zadnje dni zopet nove zma-

ge. Prodrle so v smeri proti severu do mesta Adžar ter so na izhodni strani došle do Batuma. Na izhodni bojni črti so turške čete prodrle do mesta Ardahan. Na zahodni strani Ardahana se je vršil večji boj med Turki in Rusi. Turške čete so uplenile večjo množino orožja in 1 strojno puško. Rusi so se umaknili v smeri proti Ardahanu.

Turki potopili angleški podmorski čoln.

Carigrad, dne 4. decembra.

Pred nekaterimi dnevi je nameraval angleški podmorski čoln udreti v Dardanele. Turki so začeli obstreljevati angleški podmorski čoln in so ga bržčas tudi zadele krogle iz turških topov, kajti odslej se ne nahaja več v številu angleških podmorskih čolnov.

Knez Bülow nemški poslanik v Rimu.

Sedaj je tudi uradno potrjeno, da je dosedanji nemški poslanik na Kvirinalu, Flotow, odstopil in je prišel na njegovo mesto bivši državni kancelar knez Bülow. Kajpada ni čutil Bülow potrebe, da stopi zopet v službo, ampak državni interesi so ga klicali in on se je odzval. Nemčija potrebuje v Rimu uplivno in odlično osebo, da se bo vsaj dosedanja moralna smer v italijanski zunanji politiki obdržala.

Diplomatične zveze med Vatikanom in Turčijo.

Turčija je ukrenila vse potrebno, da stopi v diplomatsko zvezo z Vatikanom, ker hoče odpraviti pokroviteljstvo Francije nad katoličani v Turčiji, katerega je imela dosedaj.

Sv. stolica še pa ni dala doseđaj nobenega odgovora, ker hoče počakati na končni izid vojske. V Vatikanu si prizadevajo, da bi se odnošaji s Francijo, ki so se dozdevno zboljšali, ne razdrli vsled ponudbe Turčije.

Anglija izigrava katoliške Irce proti Vatikanu.

Frankobrod, 3. decembra.

Anglija je odposlala v Vatikan svojega izvanrednega poslanika. Ta čin angleške vlade ima svoje posebno politično ozadje in spominja na zgodovinski zgled v letih 1880. Tedaj je poslala Anglija tudi svojega poslanika v Rim, kateri bi naj s svojim uplivom izjednačil upliv irske duhovščine pri Vatikanu. Tudi sedaj ima angleška vlada iste vzroke. Irsko prebivalstvo in Irce v Ameriki se vedejo sovražno nasproti nabiranju angleških prostovoljcev in po veliki večini nasprotujejo sedanji vojski. Irski škofje protestirajo nadalje proti temu, ker na francoskem bojišču, kjer se vojskujejo katoliški Irce na strani Angležev in Francozov, primanjkuje katoliških duhovnikov, in ker se morajo Irce podvreči predpisom Francozov, kateri so polni protikatoliškega duha in je ranjenec mnogokrat nemogoče, če tuji iskreno prosijo, ljubiti ob zaščiti urf versko tolažbo. Anglija se boji upliva irske agitacije in upa, da bo po svojem zastopniku v Vatikanu, Howardu iz Londona, ki je sorodnik kraljeve hiše, dobila potom (Vatikanu) v Irceih več zaupanja.

Dewet ujet.

Poveljnik angleških čet, Britz, uradno poroča, da je dne 1. decembra na farmi (kmetiji) Warterburg 100 milj izhodno od mesta Mafeking v Južni Afriki ujel generala Deweta, voditelja upornih Burov.

Raznoterosti.

Pondeljкова Straža se tudi v novem letu lahko posebej naroči kakor dozdaj. Samo **pondeljкова Straža** stane za celo leto **3 K 20 v**; za pol leta **1 K 60 v**; za četrt leta **90 v**. Kdor hoče torej od novega leta naprej dobivati Pondeljково Stražo, naj pošlje naročnino po položnici Našega Doma, ki smo jo danes priložili. S to položnico se sme poslati samo naročnina za **Pondeljково Stražo**. S to položnico se ne sme poslati denar za noben drugi namen. **Tudi se ne sme poslati naročnina za Pondeljково Stražo obenem z naročnino za Gospodarja, ker to dela zmešnjavo.** Kdor nima položnice naj pošlje naročnino za **Pondeljково Stražo po poštni nakaznici** na naslov: Upravništvo Pondeljkovе Straže v Mariboru. Koroška cesta 5. Na robu nakaznice naj natančno zapiše svoje ime in bivališče ter še pristavi: **Ta znesek je za Pondeljково Stražo.** Ako se bode naročnina tako pošiljala, kakor tukaj zahtevamo, potem bo dopošiljanje lista redno. Naročnina za Pondeljково Stražo, ki se nam bo zdaj naprej poslala, se šteje od novega leta naprej. Zato bodo vsi tisti, ki si bodo odzdaj naprej naročili Pondeljково Stražo, dobili prvo številko še **le 28. decembra.** To si naj dobro zapomnijo, da ne bodo po nepotrebem reklamirali.

Osebna vest. Ravnatelj mariborske gimnazije, g. dr. Josip Tomišek, je imenovan za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po Južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

* **Spomenik za umorjenega prestolonaslednika.** V listu „Magyar Hirlap“ piše tajni svetnik Szetereyi: Nekaj topov, ki smo jih v belgrajski trdnjavi o svojili, naj bi se poslalo v Artstetten. Nameravani spomenik za našega prestolonaslednika v Sarajevu naj se napravi iz srbskih topov, na mestu krvavega čina, kot spomenik za vse večne čase.

Nemškonacionalni poslanec Dobernig je v „Tagesposti“ z dne 6. dec. objavil članek, v katerem se zavaruje proti temu, da bi carinska in vojaška skupnost (Schutz und Wirtschaftsbündnis, Militär-gemeinschaft) z Nemčijo pomenjala konec avstro-ogrskih samostojne države in konec vladarskih pravic Habsburžanov. Danes odgovorimo le kratko. Gotovo je vojvodina Brunšvik „samostojna“ država in tudi Cumberlancend ima svoje „vladarske pravice“, toda samostojnosti Avstrije in vladarskih pravic Habsburžanov nima.

Posvetovanja nemških strank. Dunajski „Zeit“ poroča, da se vršijo neprestano posvetovanja nemških strank, ki imajo namen, pripraviti vse za enotno nemško politiko po vojski. Te dni sta se sestala tudi načelnik nemškega nationalverbanda dr. Groß in dunajski župan dr. Weißkirchner ter sta dognala, da obstaja med njima glede nemškonacionalnih vprašanj popolno soglasje. V nemškem nacionalverbandu se je ustanovil celo poseben odsek, ki pazi na razvoj narodnostnih razmer v sedanjem času, pripravlja zjedinenje vseh nemških strank ter izdeluje program za enotno nemško politiko po vojski.

Komenskega šola na Dunaju pred upravnim sodiščem. Dunajski magistrat je prepovedal rabiti hišo društva Komensky na Dunaju v šolske namene iz stavbenopolicijskih razlogov. Končna sodba pred upravnim sodiščem je to prepoved razveljavila. Hiša je bila zidana v šolske namene. V šestih sobah bi se poučevalo do 200 otrok. Sedaj se porablja to poslopje kot lazaret za 184 ranjencev in strežniško osebje. Upravno sodišče je izreklo, da je s to prepovedjo prekoračil svoj delokrog, ker sme o tem ukrepati le šolska oblast. Stavbeni nedostatek bi bil utemeljen po dunajskem stavbenem redu še-le tedaj, če bi se sedanje stanje poslopja toliko poslabšalo, da bi več ne odgovarjalo stavbenemu redu.

„Grazer Volksblatt“ si je pridobil za Maribor dva stalna dopisnika, in sicer dopisnika bivšega ljubljanskega „Dana“ g. Skvarča ter upokojenega učitelja g. Prangnerja.

Za vojaško božičnico. Odbor za podpiranje vojakov na bojšču je dosedaj nabral med spodnještajerskimi Slovenci samo v denarju 20.000 kron, ne glede na obleko, cigarete itd.

Poštni zaboji za vojake na bojišču. Kakor smo že zadnjič obširno poročali, se morejo poslati vojakom na bojiščih privatni poštni zaboji in sicer od 5. decembra naprej do vstevšega 15. decembra. Dotičnim poštnim zabojem se pa ne sme pridjati nobenih žveplenk in tudi ne nobenih užigal na bencin. Tudi se ne priporoča, prilepiti naslovov na zaboj, ker ga dež lahko odmoči, da odpade in se izgubi. Najvažnejše je, da se piše naslov zelo natančno in razločno. Priporoča se nadalje, da se z odpošiljanjem ne čaka do zadnjega roka, ampak naj se takoj odpošlje, kajti pozneje bo železniški promet zelo živahen.

Štabni kurat. na južnem bojišču je postal g. dr. Anton Jehart.

Za poročnika sta imenovana praporščaka Stan-ko Majcen od 27. pešpolka in dr. Alojzij Juvan od bosanskega pešpolka št. 4.

Odlikovan poštni uradnik. Iz Celja se poroča: Poštni aspirant Rudolf Kovačič iz Kočevja, ki službuje kot četovodja na severnem bojišču, je dobil zlato kolajno za hrabrost. V boju s stotnijo kozakov je bil s svojim vodom napaden od ene kompanije pehote in dveh strojnih pušk na levem krilu. Vkljub temu se je držal nad dve uri in se mu je celo posrečilo, postreliti možvo ene sovražnikove strojne puške, na kar je tudi druga strojna puška utihnila. Ko je dobil povelje, se s svojim vodom umaknil, je to storil še-le, ko sta bila druga dva voda na varnem. Med tem ga je sovražnik naskočil, tako, da se je celo uro boril z njim in pokončil veliko sovražnikov.

Se vedno spi. V vojaško bolnišnico v Mariboru (v gimnazijsko poslopje) je prišel iz severnega bojišča češki ranjenec, ki spi sedaj neprenehoma že dvanaest dni. Le v toliko ga vzbudijo, da mu dajo malo jesti in piti. Prebolel je med tem tudi pljučno vnetje. Med zdravniki vzbuja ta slučaj izredno zanimanje.

Iz bolnišnice v Lincu na Gornjem Avstrijskem nam piše Jožef Zupanc, vojak 87. pešpolka, doma iz rajhenburške župnije. Zupanc leži ranjen v tamošnji bolnišnici. Iz pisma posnamemo sledeče: „Zalostna je beseda bolnišnica, posebno za sedanji vojski čas za tiste, ki so določeni, da se tam zdravijo. Tudi jaz sem prišel kot ranjenec v te prostore vdihovanja. Ranjen sem bil dne 21. oktobra v Galiciji. Zalostno je tukaj, ker nimamo nikogar, ki bi mu požili svoje težave. Žena mi je pisala, da ne dobi nobene podpore, druge pa jo dobijo. (Menda žena ni napravila prošnje potom občinskega urada na glavarstvo? Naj jo še sedaj napravi. Kdor ne prosil, ne dobi. Op. uredništva.) Pristrčno pozdrave! J. Z.“

* **Slovenski rokodelci v ruskem ujetništvu.** Že zadnjič smo poročali o Andreju Zatošniku iz šentjakobske župnije, ki se nahaja v ruskem ujetništvu. Zatošnik je pisal dne 1. novembra svoji ženi: „Draga žena! Vem, da si težko čakala na moje pismo. A ni bilo mogoče, ti poprej pisati. Nesreča me je zadela dne 27. avgusta in še-le 13. septembra sem prišel na Ruskem v bolnišnico. Rusi so me namreč ujeli in me zapeljali daleč na Rusko. Moja noga, katero sem imel ranjeno, je sedaj že toliko dobra, da lahko delam tatarska in mizarska dela in si s tem zaslužim nekaj za tobak in priboljšek. Imam še tudi nekaj svojega denarja. Naznanim ti, da imam tukaj v ujetništvu svojega prijatelja Roberta iz Poličke vasi. (Uradni izkaz je imel Roberta zaznamovanega kot mrtvega. Opomba uredništva.) Robert je tudi isti dan padel kot jaz in je dobil 2 kroglji v glavo in v hrbet, a je prej ozdravel kot jaz. Sedaj pa je zopet silno obolel, ker bolezen zelo sili v vrste nas ujetnikov. Jaz sem drugače še precej zdrav, le v nogi še malo čutim bolečine. Dragi žena, prosim te, piši mi kmalu, kako ti kaj gre, ali dobiš kaj pomoči od koga ali ne, da bom tukaj bolj brezskrbno spal. Sicer pa, ljuba žena, le potrpi še, upam, da pridem kmalu domov. Skrbi posebno za otroke! Ne žalujte preveč za svojim očetom, ki je daleč, daleč v tuji deželi pri tujih ljudeh v ujetništvu. Pristrčno pozdravim tebe, ljube otročiče, sorodnike sosede in znance. Moj naslov je: A. Z., stol. Stavropol Kavkaški (mestni lazaret), Rusija.“

* **Šola za enoroke vojake.** Na Dunaju, in kakor pravijo, tudi v Pragi, se je začela šola za vojake, ki so izgubili v vojski desno ali levo roko, da se priučijo, opravljati razna gospodarska dela z eno roko. Šola je osnoval in poučuje v njej enoroki stavbenik Karl Groselpinger, ki je izgubil kot dijak roko in je vendar dokončal svoje študije. V Budimpešti je predaval enorokim vojakom enoroki grof Zichy in jim kazal, kako si pomaga. Zanimanje za to šolo je na Dunaju velika sko. D. sedaj je obiskuje 21 mož.

Novi vlak. Od dne 1. decembra vozi iz Maribora proti Gradcu ob 6. uri 37 minut zvečer zopet osebni vlak, ki je vozil tučl že pred vojsko.

Umrli je v petek, dne 4. decembra Peter Mejač, krojač v Stolni ulici v Mariboru, star 75 let. Rajni je bil rodom iz Kranjskega ter je bil zaveden Slovenec in velik prijatelj slovenskih listov. Naj v miru počiva!

65 pivovarn v Nemčiji ustavilo delo. Iz Berlina se poroča, da je v celi Nemčiji od avgusta do sedaj ustavilo 65 manjših pivovarn obrat. Večinoma v vseh teh pivovarnah je zmanjkalo delavcev.

* **Velik dobiček pivovarn.** Velike pivovarne delajo letos velikanske dobičke. Tako izkazuje n. pr. največja monakovska pivovarna nad 2 milijona čistega dobička in bo razdeljevala 27% dividende. Pivovarna „Union“ v Düsseldorfu razdeljuje svojim delničarjem letos 20% dividende.

* **Sv. Miklavž pri Ormožu.** Umrli je v Kajžarju dne 29. novembra Mihael Zadravec, tesar v 72. letu. Bil je vrl narodnjak in veteranski društvenik pri Sv. Miklavžu. Naj mu bo zemljica lahka!

Polzela. Pred celjskim izjemnim sodiščem se je moral v sredo, dne 2. decembra zagovarjati tukajšnji trgovec Jožef Cizej, ker je v svoji trgovini govoril o državi in cesarju na način, ki je kaznjiv. Izgovarjal se je, da ima pač sovražnike, ker je liberalnega mišljenja. Izjemno sodišče ga je obsodilo na 13 mesecev težke ječe.

Brežice. Dne 26. novembra je naša šolska mladina spremila k večnemu počitku svojega pridnega tovariša Janeza Narada iz Cundrova, ki ga je zahrbtna bolezen že pred 2 leti priklenila na posteljo, dokler ga ni sedaj rešila bela žena, ki pa mu je še-le letos pobrala poprej tudi očeta. Kakor v šoli, je bil tudi v boleznih lep vzgled krščanskega, udanega trpljenja. Bog mu daj uživati obilo plačilo, žalostni obitelji pa svojo tolažbo. — Ob 66letnem jubileju našega vladarja so bile cele Brežice in mnoge hiše po župniji v zastavah, mesto pa na predvečer krasno razsvetljeno, istotako tudi dne 2. t. m. zvečer, ko se je izvedelo, da so naši zasedli Belgrad. Pri slovesni sv. maši so bila zastopana mnogoštevilno vsa oblastva in poleg šolske mladine veliko meščanov in župljanov. Nabiranje za vojake se je vršilo skupno po slovenskih in nemških damah od hiše do hiše. Naj bi bilo to lepo znamenje za bodočnost!

Slike iz vojne.

V ognju granat.

Znani angleški vojni poročevalec Filip Gipps piše:

Ni mogoče popisati strahot granatnega ognja. Ni dolgo tega, ko sem bil sam v takem ognju in sem opazoval učinkovanje teh strelav na druge ljudi, analizajoč istočasno z boleznim interesom svoja lastna čustva. Dan za dnevom sem kljuboval tej godbi — poleg strahu so se pojavila tudi druga čustva, ki so povzročila to promeno v meni. Čutil sem močno nerazpoloženo, kateremu je podlegel moj mozeg. Silen hrup in šum je uplival na-me bolj uničujoče, nego zavest grozeče mi smrti. Nemške baterije so se nahajale v živahnem delovanju okrog Nieuporta, Dixmuidena in Peroysa. Tvorile so polukrog, okrenjen od obrežja. Videli smo lahek blisk iz sovražnih topov. Oglušljiv šum liki grmenje, prurušen mestoma s strahovitim treskom, k m je pretresel mozeg je deloval na moje telo kot strahovit proces raztvaranja in razpadanja.

Med tem grmenjem je bilo slišati visok glas granate, to bučanje besne pošasti, ki je zapuščala razžarjene topovsko žrelo. Glas njen postaja prodirajoč, pevajoč, dokler se ne razlije v zamolkel prasek vse uničujoče eksplozije.

Se veliko glasnejši je glas naših (angleških) topov. Pri Nieuportu sem stal sam samo nekoliko sto metrov oddaljen od ene izmed naših vojnih ladij. Vsaka granata je bila kakor Jupitrov grom. Telo in duša se zvijata v mukah, bučanje je v resnici peklenško. Tresk je tako silen, da me teme boli, kakor bi bilo zadeto s palico. Še groznejše je v bližini francoskih baterij. Njih treskanje je še ostrejše in silnejše. Zdelo se mi je, da mi počí ušesna mrena. Strašno je sredi tega nepopisnega treskanja. — So ljudje, ki se privadijo na to treskanje, a večina se ne navadi nikoli. Vojak v mojem spremstvu se je vselej sklonil in upognil hrbtnico, kadar so jele streljati baterije. Njegovo lice je izražalo največjo bol. Priznal mi je, da so mu živci docela razdejani od tega strašnega treskanja. Trojico njegovih rojakov so poslali domov. Eden izmed njih je dobil tak živčen napad, da je malodane umrl. A niso bili to strahopetniki, marveč inteligentni, hrabri ljudje, ki so sodelovali že v marsikaterem ljutem ognju. Vsi ti so oboleli na živcih radi neznosnega pritiska tega treskanja na možgane. So pa tudi ljudje, ki za časa granatnega ognja zblazne. Ta blaznost je posebne vrste, neka ekstaza, neka duševna vznemirjenost, ki jemlje človeku moč, ki obvladuje samega sebe. Ti ljudje se prepuščajo, pokore se neodovljivi sili, deliriju gromčih topov in eksplozivnih granat. Ko je v Antwerpnu vozila neka angleška ambulanca ranjence iz ognja, je eden izmed njih skočil z voza, obdan od neodoljivega nagona, da se zopet vrne v ta pekel. — Zakričal je: „Moram nazaj, moram! Granate me kličejo.“ Odhitel je in nihče ga ni več videl.

Zadnja poročila, došla v ponedeljek, 7. dec. Ugoden razvoj bitke na Poljskem.

Dunaj, 6. decembra.

Naš generalni štab uradno razglša:

Bitka na Poljskem se za orožje zavezniških armad ugodno razvija. Ruske čete, ki so prodrle v zahodno Galicijo, so avstrijske in nemške čete večeraj prijele od južne strani. Zavezniški armadi sta v teh bojih ujeli 2200 Rusov ter uplenili več ruskega trena.

V Karpatih so se vršili le manjši boji. Sovražna krđela, ki so znova udrila v Karpate (ali Beskid), so bila vržena nazaj in so izgubila 500 ujetnikov.

O bojih pri Lodzu.

Nemško uradno poročilo z dne 6. decembra se glasi:

Na bojišču izhodno od Mazurskih jezer se sovražnik ni premaknil. Boji pri Lodzu se razvijajo popolnoma tako, kakor smo pričakovali. Na južnem Rusko-Poljskem ni nobenih sprememb.

Rusko poročilo o dogodkih pri Lodzu.

Ruski generalni štab poroča z dne 5. decembra: Boji v nekaterih krajih okoli Lodza se nadaljujejo. Izvanredno močne sovražne čete, osobito z zapadnega (francoskega) bojišča došle čete so začele napadati na črti Lutomiersk—Szezercow (med Lodzom in Čenstohovom). Z bojne črte drugod na levem bregu Visle ni nobene važnejše spremembe.

General Rennenkampf — zaprt.

Rumunski list „Adeverul“ javlja iz Odese: Generala Rennenkampa so zaprli. Na rusko-poljskem bojišču je prišel za 18 ur prepozno, tako, da se je posrečilo Nemoem, prodreti rusko obkolitev.

Srbi se pri mestu Milanovac ojačujejo.

Dunaj, 6. decembra.

Srbskega bojišča se uradno poroča:

Naše čete so na južni strani Belgrada pridobile zopet del srbskega ozemlja, istotako tudi na zahodni strani Arangjelovca in Grna. Pri mestu Milanovac si je sovražnik pritegnil novih ojačenj in nadaljuje srdite napade proti zahodu. V kraje, katere so naše čete zasedle in so bili skoraj popolnoma zapuščeni in pokončani, se je začelo prebivalstvo, ki je pred vojsko zbežalo, zopet vračati. V Belgradu je ostalo kakih 15.000 prebivalcev. Nova mestna uprava, katero je imenovala naša vlada, že izvršuje svoje uradne posle.